

saadanne Misbrug ikke alene gaar ud over Arbejderne, men praktisk talt over alle.

Det ærede Medlem fra Bjerre (Jørgen Jensen) udtalte, at der kræves stor Skønsomhed af et saadant Tilsynsraad, og det er jo rigtigt. Og det ærede Medlem gjorde den Bemærkning, at det afgørende var ikke alene, hvor meget der var tjent i en Virksomhed, men ogsaa Varernes Pris burde tages i Betragtning. Deri har han utvivlsomt Ret. Jeg har allerede i mine tidligere Bemærkninger givet ham min Tilslutning dertil.

Med disse Bemærkninger skal jeg anbefale dette Lovforslag til velvillig videre Fremme, idet jeg slutter mig til, hvad det ærede Medlem fra Horsens (Hans Nielsen) udtalte, ogsaa til den Tak, han udtalte til den højtærede Indenrigsminister, fordi han saa hurtigt har indfriet det Programpunkt, som han fremsatte ved den Lejlighed, jeg begyndte med at omtale, i Efteraaret 1916.

Fraenkel: I de Aar, vi har gennemlevet under Krigen, er vi jævnlig blevet stillet overfor Erhvervspørgsmaal, men stadig paa en ejendommelig ensidig Maade, som Forholdene har medført. Der har næsten altid været Tale om Indskrænkninger, om Reguleringer, om Fordeling. Det har i mange Tilfælde ikke kunnet være andet, saaledes som de ekstraordinære Forhold væltede ind paa os og paa alle andre Folk i Europa. Nu er jo Krigen forbi, hedder det, men desværre: dens Skygger ligger mørke vidt ud over Landene, og man skal kunne se langt for at øjne noget Lyspunkt. Jeg mener da, at Tidspunktet maatte være kommet til, at den anden Side af Erhvervslevet, Produktionssiden, trængte sig frem i Forgrunden, for det er dog Produktionen, der beskæftiger Hænderne, og det er Produktionen, som mætter Mundene.

Jeg behøver kun at vise tilbage til Tiden før Krigen, da Europa for at kunne ernære sin Befolkning og for at kunne holde den paa den Levefod, paa hvilken den levede, maatte eksportere til Lande udenfor Europa Varer til Beløb af mere end 44 Milliarder Mark, og saa spørge, om der er nogen, der tror, det lader sig gøre i dette Øjeblik. Der er ingen, der vil rejse sig op og sige: Jo, det lader sig gøre; og ingen tror, det vil kunne ske i en blot nogenlunde nær Fremtid. Hvor vi hører betydelige Økonomer eller Statsmænd udtale sig, hører man det samme Raab om en Øgelse af Produk-

tionen, om at søge at faa den i Gang, om at nedsætte Forbruget og komme af med det mest mulige udenfor Landets Grænser. Og derfor siger jeg, at det vilde være med mere Glæde, at jeg just i dette Øjeblik skred til Overvejelse af, hvad der skulde gøres her i Landet for at sætte Produktionen i Gang, end til at optage et Forslag som dette til Diskussion. Men dermed skal der paa ingen Maade være sagt, at enten mit Parti eller jeg er imod Tanken i dette Lovforslag eller imod at tage en Drøftelse af det op. Det er saa langt fra Tilfældet, at tværtimod Kravet om Lovforslag i den Retning for ikke længe siden er fremsat baade fra vort Parti som saadant gennem dets Repræsentanter og af dets enkelte Medlemmer. Ganske bortset fra de særlige Forhold selv er det naturligt, at naar der kommer en ny Driftsform frem, saa danner der sig en Lovgivning over den. Det har hidtil været Tilfældet fra Periode til Periode, og det maa ogsaa være Tilfældet overfor denne nye Driftsform, som jeg holder af at kalde de koncentrerede Bedrifter; nogle kalder dem Truster, andre Fusioner; kært Barn har mange Navne. Jeg synes, at Udtrykket „de koncentrerede Bedrifter“ rammer bedst.

Det har glædet mig gennem de Udtalelser, der er fremkommet, at høre, at man fra de forskelligste Sider indrømmer, at denne særlige Driftsform gør sin Nytte, og at den i Nutidens Udvikling er et uundværligt Led. Thi hvis dette ikke var den almindelige Opfattelse, vilde man blive kastet ind i disse ganske ørkesløse Kampe med at bekæmpe noget, som er uundgaeligt, fordi det ligger i den tekniske Udvikling, ganske paa samme Maade som man i sin Tid maatte spille Tid og Arbejde paa at bekæmpe Maskinerne uden noget som helst Resultat. De store koncentrerede Bedrifter fremkommer som en naturlig Udvikling; der gaar en lige Linie fra Haandværk og Fabrikdrift til disse. De udfører en ganske bestemt Funktion i Erhvervslevet. De er i Stand til at producere bedre, og de er i Stand til at producere billigere og mangfoldigere end mindre fremskredne Driftsformer. De rummer selvfølgelig ogsaa meget store Farer. Men det forekommer mig, at Lovforslaget, som det her foreligger, ikke tager Sigte paa det Punkt i de koncentrerede Bedrifters Stilling, hvor den egentlige Samfundsfare ligger; dette skal jeg imidlertid straks komme tilbage til.

Naar man nu netop i denne Tid dra-